

На Ребалансот на Буџетот 2022

27 мај 2022

Владата на Република Северна Македонија го усвои [ребалансот на Буџетот за 2022 година](#). Ребалансот се донесува во целосно променети макроекономски услови, главно последица на воената инвазија од Руската Федерација врз Украина, што предизвика пониски изгледи за растот на Европскиот континент, и оттука во Северна Македонија, како и значајно зголемување на цените на енергенсите и примарните производи, што започна да се пренесува и врз пошироката потрошувачка кошничка.

Во таа смисла, ребалансот на Буџетот ги ревидира и макроекономските проекции, и тоа 3.2% раст на БДП за 2022 година и 7.2% раст на трошоците за живот. **Finance Think проценува дека овие проекции се оптимистички, односно проектираната стапка на раст е на горната граница со значајни изгледи да биде пониска, додека проектираната стапка на инфлацијата е на долната граница со значајни изгледи да биде повисока.** Во номинална смисла, земјаки ги заедно реалниот раст на БДП и растот на

цените, што служи како основа за проценка на буџетските приходи, проекцијата за нивен раст во моментот е коректна и главно се должи на порастот на цените кој придонесува најмногу за пораст на приходите од ДДВ.

Ребалансот на Буџетот предвидува **проширување на буџетскиот дефицит на 5.3% од БДП**, и во услови на дополнително забавување на растот на БДП, тој ќе биде надминат. Иако кризни околности може да бидат оправдување за поголемо буџетско трошење и зголемување на јавниот долг, сепак сегашниот контекст е многу поразличен од тој во пандемиската 2020 година.

Имено, сега забавувањето на растот е придружено со **изразени притисоци врз цените**, главно предизвикани од глобалните случувања. Порано, Finance Think процени дека досега отсуствуваа домашни фактори за инфлацијата, односно притисоци врз цените од страната на побарувачката.

Ребалансот на Буџетот предвидува пораст на расходите за плати за 1.7%, на стоките и услугите за 11.4% и на блок дотациите (кои содржат исплати на плати на општинско ниво) за 4.7%, во однос на иницијалната проекција, а во однос на реализацијата од 2021 порастот е уште поголем. **Овие зголемувања, особено во делот на стоките и услугите, не ја одразуваат (или ја затсक्रиваат) објавената намера за кретење на непотребни и непродуктивни расходи, и расходи кои може да се одложат,** иако дел од зголемувањето е наменето за покривање на енергетските трошоци во јавниот сектор.

Сепак, **особено загрижувачки е порастот на расходите за субвенции и трансфери во износ од 40.5% во однос на иницијалната проекција,** од што значаен дел се оправдува со субвенционирањето на енергетската потрошувачка. Но, најголем дел од субвенциите остануваат недоволно таргетираны и не отстрануваат структурни слабости, вклучително и поддршка на забрзана зелена транзиција. Вториот значаен дел кој го генерира овој пораст е пренасочување средства во субвенционирање на растително производство, со цел намалување на евентуална појава и последици од кризата со храна. Сепак, неопходни се дополнителни прецизирања за начинот на кој овие субвенции се фокусираат на приносите, односно аутпутите од производството (принос од хектар) наместо инпутите во производството (единица засеана површина).

Во останатиот дел, растот на ставката субвенции и трансфери се должи на субвенционирањето на порастот на платите и на минималната плата во обем од 44% во однос на иницијалната

проекција, **што во тековните околности може да поттикне дополнителен притисок врз цените од страна на потрошувачката,** а на товар на буџетскиот дефицит и јавниот долг.

Намалувањето на планираните капитални инвестиции е очекуван потег и шема на прилагодување на Буџетот со секој ребаланс во претходната деценија. Тоа не е сврзано со кризата и променетите околности, туку со нереалното почетно планирање на капиталните расходи. **Во сегашните околности, важно е и овие скратени капитални расходи да се реализираат во целост,** но според претходните искуства тоа најверојатно нема да се случи, бидејќи просечната реализација на капиталните расходи во однос на последниот ребаланс во претходните години беше околу 75%-80%.

Finance Think апелира потребата од средства во овој Буџет од околу 900 милиони евра, од кои околу 700 милиони евра тековен дефицит, **да се задоволат доминантно од странски извори,** со цел поголема поддршка на девизните резерви, и тоа **примарно од концесионални кредитори.** Последново би имало две клучни цели: *прво,* намалување на цената на задолжувањето во услови на затегнување на условите на приватните пазари, и *второ,* **прифаќање одреден надворешен механизам преку кој ќе се осигури понатамошната консолидација на јавните финансии и ќе се контролира дополнувањето на ценовните притисоци кое Буџетот може да го изврши преку тековните трошења.**

Како заклучок, ребалансот на Буџетот е одговор на кризата, но **потребна е поголема консолидација на тековните трошења за тој да не влијае проинфлаторно.**